

Önsöz

Bu cilt, Lenin'in Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi ile Ekim Devrimi arasında kalan zaman dilimindeki siyasi faaliyetlerini kapsıyor. Kitabın çok geniş bir bölümü, ele alınan konunun içeriği gereği, 1917 yılı Şubatı'ndan Ekim ayına kadar geçen zamanı değerlendiriyor.

Söz konusu tarihsel dönemle olan genel ilgileri ve içerdikleri ayrıntılı bilgiler dolayısıyla, kitabın yazılışına temel oluşturan kaynaklardan bazılarına değinme gereği duyuyorum. Bunlar: N. N. Sukhanov'un 1917 Rus Devrimi -Kişisel Notlar (The Russian Revolution 1917 -A Personal Record) adlı kitabı, John Reed'in Dünyayı Sarsan On Gün (Ten Days that Shook the World) isimli yapıtı ve Trotsky'nin Rus Devrimi Tarihi (History of the Russian Revolution) adlı eseri. Devrimin olağanüstü yeteneklere sahip seçkin liderlerinden Trotsky'nin kitabı gerçekten çok başarılı bir çalışma. Bu eşsiz eserin varlığı akla şu soruyu getirebilir: Böylesine başarılı bir yapıt varken aynı tarihsel dönemi kapsayan bir başka kitabın kaleme alınmasına neden gerek duyulsun?

Bana göre, Trotsky'nin eseri, eşine ender rastlanılan güçlü bir çalışma olmakla birlikte, ciddi bir eksikliğe sahip bulunuyor. Kitabın kendisini güçlü kılan özelliklerinden başlamak gerekirse: Devrim kusursuz bir çözümleme içinde sunuluyor ve yüzyıllarca baskı altında ezilmiş milyonların derin uykularından uyanıp ayağa kalktıkları bir olay olarak tanımlanıyor. Mücadelenin zorlu koşullarında işçilerin, köylülerin ve askerlerin bilinçlerindeki değişimler çok çarpıcı bir biçimde veriliyor.

Eksikliği açıkça hissedilen öge ise Bolşevik Parti: partinin sıradan üyeleri, kadroları, yerel komiteleri, Merkez Komitesi. Trotsky'nin çalışmasındaki bu boşluğu, bir dereceye kadar, Bolşevik Parti'nin 1917'deki rolüne ilişkin Stalinist çarpıtmanın bir yansıması olarak görmek gerekir.

Stalinist yazında, birkaç önemsiz istisna dışında, Bolşevik Parti her zaman Lenin'in takipçisi olmuş, pratik olarak teksesliliğin egemen olduğu yekpare bir parti olarak gösterilmiştir. Ancak, gerçeklerin gün ışığına çıkmasını önlemek mümkün değil. Gerçekte, Lenin parti üyelerini kendi düşüncelerine kazanmak için tekrar tekrar mücadele vermek zorunda kalmıştır. Lenin için Nisan'da temel sorun partinin üst liderliğine egemen olan muhafazakarlığın üstesinden gelmekti; Haziran'da ve Temmuz başlarında ise, sıradan lider ve üyelerin devrimci sabırsızlığıyla başetmek zorunda kalıyordu. Eylül ve Ekim aylarında, bu kez parti liderliğinin ayaklanmanın beraberinde getirdiği büyük sıçrayışa ayak uydurmasını sağlamak için mücadele etmek zorundaydı: Bolşevik Askeri Örgüt ile partinin Petersburg Komitesi de dahil olmak üzere, Nisan, Haziran ve Temmuz aylarının en ateşli, en sabırsız liderleri bu kez aşırı temkinli bir tutum içindeydiler.

1903'teki kuruluşundan Şubat Devrimi sonrasına kadar Bolşevik safların dışında kalmış (ve resmi olarak partiye 1917 Temmuz ayının sonlarına doğru katılmış) olan Trotsky, doğal olarak, 'eski Bolşevik' olmanın her yapıları doğru kılmadığını göstermek kaygısındaydı. Doğrusu, Bolşevik liderliğin Lenin'in Rusya'ya dönmezden önceki siyasi tavrı ile önde gelen parti liderlerinin ayaklanma fikrine muhalefet etmiş olmaları Trotsky'nin tutumunun pek de haksız olmadığını gösteriyor. Bununla birlikte, Trotsky, kendi tutumunun haklılığını gerekçelendirirken, bir bütün olarak partinin oynadığı rolün önemini gerektiği ölçüde dikkate almamıştır. Rus Devrimi Tarihi adlı çalışmasında partiye hemen hiç değinilmez. Örneğin, Vyborg Bölge Komitesi, Petersburg Komitesi ve Bolşevik Askeri Örgüt'ün

oynadıkları farklı roller sistematik olarak gösterilmez. Bolşevik Parti'nin işçi sınıfı içinde derin köklere sahip bir kitle partisi olması ve -örneğin Petrograd proleteryası ile Odessa proleteryası arasında olduğu gibi- sınıfın kendi içindeki eşitsizliği, partinin işleyişi üzerinde ciddi bir etkiye sahip olmuştur. Ancak bu durum Trotsky'nin kitabında net bir şekilde açığa çıkmaz.

Teorinin eyleme dönüştürülmesi için merkezi bir partinin varlığı kaçınılmazdı. Bununla ilintili olarak sorulabilecek sorulardan birisi şudur: Devrim sırasında Bolşevik Parti nasıl bir çalışma ve performans göstermiştir? Parti, savaş yıllarında, bazıları gevşek bir bütün oluşturan, ancak çoğunluğu birbirleriyle ve yurtdışında bulunan Lenin'le bağlantıları kesilmiş çok sayıda küçük gruptan oluşuyordu. Bu yerel komiteler siyasi faaliyeti sürdürme konusunda bağımsız bir yetenek geliştirmek zorunda kaldılar. Söz konusu yerel grupların tutarlı, savaşı bir parti olarak örgütlenmeleri nasıl gerçekleşti? Parti yönetimi ne tür bir faaliyet yürüttü? Parti kadroları hangi tür insanlardan oluşuyordu; bunların toplumsal kompozisyonu, yaşları ve siyasi deneyimleri nasıldı?

Trotsky'nin Rus Devrimi Tarihi'nde, kitleler -işçiler, askerler, köylüler- öfke ve cesaret dolu yığınlar olarak öne çıkıyorlar; ancak, talihsizlik şu ki, partinin varlığı hemen bütünüyle unutulmuş görünüyor. Bu durum, Lenin'in tarihsel yaşanmışlıktaki rolünü çok ciddi ölçüde etkiliyor. Trotsky, 1917'deki olayların ve sonrasında yaşanan gelişmelerin sonucu olarak, Lenin'i herkesten daha çok taktir etmeye başladı. Hiç de yersiz olmayan bir alçakgönüllülükle, Lenin'i öğretmen, kendisini ise bir öğrenci olarak gördü. Nitekim, Rus Devrimi Tarihi'nin çeşitli yerlerinde şuna benzer ifadeler rastlanır: 'Fabrikaların, kırsal alanların, köylerin, cephenin ve Sovyetlerin yanı sıra, devrimin bir başka laboratuvarı daha vardı: Lenin'in beyni.' Ne var ki, partinin araçlığı olmaksızın Lenin'in kitlelerle bağ kurması mümkün olamazdı.

Partinin rolü, işçi sınıfının bilinç ve örgütlülük düzeyini yükseltmek, kitlelere kendi çıkarlarını anlatmak, yığınların duygu ve düşüncelerine net bir siyasi ifade kazandırmaktı. Proleteryaaya sahip olduğu potansiyel ve yetenekler konusunda güven kazandırmak için partinin varlığının bir zorunluluk olması gibi, Lenin'in partiye ilişkin oynadığı rol vazgeçilmez bir gerekliliğe karşılık düşüyordu. Lenin açısından, kitlelerle karşılıklı bağ kurmak -sloganlarla onlara yol göstermek ve onlardan öğrenmek- için parti kadrolarının varlığı kaçınılmaz bir zorunluluktu. Gerçekte, Lenin'in 1917'de kaleme aldığı her yazı parti üyeleri için yazılmıştı -parti yayınlarının doruğa ulaştığı günlerde bile dağıtım alanının büyük ölçüde parti üyeleriyle sınırlı kalmış olması bunun bir kanıtını oluşturur. Lenin'in Nisan Tezleri aslında parti kadrolarına yönelik bir seslenişti ve ayaklanma üzerine yazdığı yazılar -ki bunların hepsi küçük kağıtlara yazılmış birkaç kopyadan ibaretti- yine parti kadroları için kaleme alınmışlardı. Lenin'in Nisan'da partiyi silahlandırmada, Nisan, Haziran, Temmuz aylarının beklenmedik gelişmeleri sırasında, Kornilov darbesi ve nihayet ayaklanma (bunlar bizim bu kitapta ele aldığımız olaylar) boyunca partiye rahberlik etmede gösterdiği başarı, şu yalın gerçeğin ürünüydü: Lenin'in Bolşevizm geleneğini kendi kişiliğinde cisimleştirmiş olması ve uzun yılları bulan zorlu devrimci mücadelenin sonucu olarak, parti kadrolarına güven duyması. Lenin partiyi etkiledi; parti ile sınıf karşılık olarak birbirlerini etkilediler. Aynı şekilde, proleterya partiyi yarattı ve parti Lenin'i biçimlendirdi. Bu kitap, işçi sınıfı, parti ve Lenin arasındaki karşılıklı ilişkileri irdelemeye çalışıyor. Lenin'in siyasi biyografisini işçi sınıfının siyasi tarihi ile iç içe sunuyor. Aslında, Lenin'in, partinin ve proleteryanın etkinliklerinin zirvesini ifade eden devrim, bu üç öge arasındaki kaynaşmanın doruk noktasına eriştiği zamana karşılık düşmüştür. Bu yüzden, kişisel olanın genel olandan, biyografik olanın tarihsel olandan kopartılarak değerlendirilmesi hiçbir

şekilde mümkün değildir. 1917 Devrimi, Lenin'in, partinin ve işçi sınıfının lideri olarak verdiği en büyük sınavdır.

Geniş kapsamlı bir konuyla ilgili muazzam genişlikte materyali seçici bir şekilde değerlendirip özetlerken sık sık karşılaşılan zorluğu bu çalışmamı kaleme alırken de yaşadım. Proleterya, Bolşevik Parti ve Lenin arasındaki karşılıklı ilişkiler olarak tanımlayabileceğim ana tema, altından kalkılabılır uzunlukta bir tarihsel dönemle ilgili materyalin seçiminde bana yol gösteren öge oldu.

Nihayet, birkaç teknik hususa değinme gereği duyuyorum. Bunlardan birincisi Rusya'nın başkentinin ismiyle ilgili. Birinci Dünya Savaşı patlak verinceye kadar, Rus başkenti, St. Petersburg olarak isimlendiriliyordu. Sonraları, kulakta Almanca bir tını bırakan bu isim hızla Petrograd'a dönüştü. Şehirdeki Bolşevikler, savaş karşıtı tutumlarının sembolik bir ifadesi olarak, komitelerini Petersburg Komitesi olarak isimlendirmeye devam etme kararı aldılar. Kitapta, -büyük ölçüde hangi bağlam içinde geçtiğine bağlı olarak- bu iki isimi de kullanıyoruz. Genel olarak şehri Petrograd olarak anıyoruz; fakat başkentteki parti örgütünden söz ederken Petersburg Komitesi ismini kullanmayı yeğliyoruz.

İkinci olarak, bu ciltte geçen tarihleri Batı takvimini on üç gün geriden izleyen Jülyen takvimini esas alarak veriyoruz. Lenin'in Rusya'ya gitmek üzere İsviçre'den ayrılması gibi Batı Avrupa'da yaşanmış olaylara değinirken, kimi zaman tarihleri bu takvimlerin her ikisine göre yazıyoruz.